

UDK:303.446:342.81:368.021.7:368.52:368.5+061.48(497.11)

Doc. dr Gordana Đ. Radović¹

UPOREDNA ANALIZA POSEBNIH USLOVA ZA OSIGURANJE ŽIVOTINJA NA TRŽIŠTU POLJOPRIVREDNOG OSIGURANJA U SRBIJI

PREGLEDNI RAD

Apstrakt

Osiguranje životinja odnosno osiguranje stoke nedovoljno je razvijeno u Srbiji. I prema najnovijim objavljenim podacima, u našoj zemlji se zaključuje izuzetno mali broj polisa ove vrste osiguranja, tek nekoliko hiljada. Cilj rada je analiza ponude za osiguranje životinja na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji kako bi se ustanovilo jesu li karakteristike ponude ovog osiguranja uzrok njegove nedovoljne razvijenosti u domaćim uslovima. U tu svrhu u radu će se komparativnom metodom istraživanja porediti i analizirati posebni uslovi za osiguranje životinja odnosno za osiguranje stoke kod četiri najznačajnija osiguravača u ovoj vrsti osiguravajuće zaštite na domaćem tržištu. Na osnovu realizovanog istraživanja, može se zaključiti da na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji postoji zadovoljavajuća ponuda za osiguranje životinja, to jest da se razlozi za nedovoljnu razvijenost ovog osiguranja ne nalaze na strani ponude. Kao i kod većine drugih vrsta osiguranja na domaćem tržištu, potrebno je podstaći i razviti tražnju, tačnije, u ovom slučaju, omogućiti bolju informisanost i obrazovanje poljoprivrednih proizvođača.

Ključne reči: osiguranje poljoprivrede, osiguranje životinja, posebni uslovi za osiguranje životinja, osiguranje u Srbiji

---

¹ Direktor „Dnevnik-Poljoprivrednika“ AD Novi Sad
gordana.radovic09@gmail.com
Rad je primljen: 3. 8. 2018.
Rad je prihvaćen: 15. 9. 2018.

1. Uvod

Osiguranje životinja jedno je od najstarijih vrsta osiguranja. Osigurati se mogu sve vrste domaćih i divljih životinja. Međutim, pod osiguranjem životinja najčešće se podrazumeva osiguranje stoke s obzirom na to da ona čini najveći deo ove vrste osiguranja. Osiguranje stoke je kratkoročno, traje godinu dana ili kraće, a obično se vezuje za jedan proizvodni ciklus ili turnus.

Predmet osiguranja je životinja u celini, a ne njeni proizvodi kao što su meso, mleko, vuna, koža, jaja i perje. Predmet osiguranja ne mogu biti životinje koje su u lošoj kondiciji, kao ni životinje koje se drže u lošim zoonozijenskim uslovima.² Na osnovu rezultata istraživanja, koje je tokom 2001. godine realizovano u Sjedinjenim Američkim Državama, a odnosilo se na primenu osiguranja životinja, zaključeno je da su uzroci mnogih bolesti životinja znatno odstupanje uslova u kojima se one gaje od potrebnih uslova, koji su definisani u uslovima za osiguranje.³

Osiguranje životinja ima za cilj da obezbedi ekonomsku zaštitu osiguranika koji gaje životinje i pri tome obezbeđuju sve uslove za njihovu ekonomsku eksploataciju. Prema mišljenju Markovića i Jovanovića, u cilju pune ekonomske zaštite potrebna je „čvršća povezanost poljoprivrednika, osiguravajućih kuća i države, kako bi se stvorio jedan integrisani sistem upravljanja rizikom u stočarstvu“.⁴ Prema mišljenju Harta i njegovih saradnika, osiguranje stoke obuhvata proizvodni rizik i rizik od fluktuacije cena. Proizvodni rizik je mnogo manji u poređenju s onim u biljnoj proizvodnji, zato što je stoka prilagodljivija na vremenske promene i većina stoke ne zahteva posebnu zaštitu od stresa prouzrokovanog štetnim vremenskim uslovima. Proizvodni rizik se uglavnom može pripisati bolestima ili varijaciji u prirastu. Međutim, prema rezultatima istraživanja citiranih autora, stočarska proizvodnja više je pogođena fluktuacijom cena, i to pogotovo cena inputa.⁵

Rizici (opasnosti) koji ugrožavaju životinje mogu se svrstati u dve grupe: bolesti i nesrećni slučajevi. Kao posledica njihovog ostvarenja dolazi do šteta od uginuća, povreda, prinudnog klanja ili prinudnog ubijanja, troškova lečenja životinja i drugo, za šta se sve može obezbediti ekonomskom zaštitom.⁶

---

² Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju DDOR „Novi Sad“, Financing centar, Novi Sad, 1996, str. 290.

³ Dana L. Hoag, Dawn D. Thilmany and Stephen R. Koontz, „Economics of Livestock Disease Insurance – Principles, Issues and Worldwide Cases“, S. R. Koontz, D. L. Hoag, D. D. Thilmany, Z. W. Green. and J. L. Grannis, (Edt.), *The Economics of Livestock Disease Insurance: Concepts, Issues and International Case Studies*, CABI Publishing, Cambridge, USA, 2006, pp. 7–8.

⁴ Todor Marković, Milenko Jovanović, „Livestock Insurance as a Factor of Economic Stability in the Agriculture“, *Contemporary Agriculture*, The Serbian Journal of Agricultural, University of Novi Sad, Faculty of Agriculture, Vol. 59, No. 3–4, 2010, p. 292.

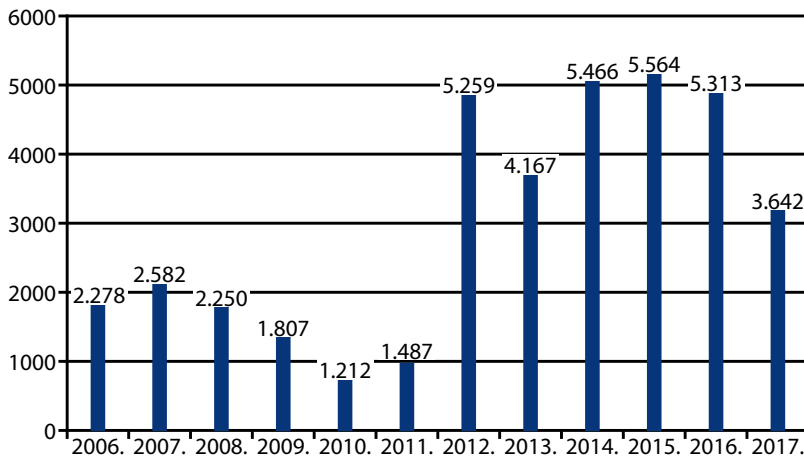
⁵ C. E. Hart, B. A. Babcock, D. J. Hayes, „Livestock revenue insurance“, *Journal of Futures Markets*, Vol. 21, No. 6, 2010, p. 566.

⁶ Nebojša Žarković, „Osiguranje u poljoprivredi – nedovoljno razvijeno, a još manje korišćeno“, *Poljoprivrednikov poljoprivredni kalendar 2016*, „Dnevnik-Poljoprivrednik“ AD, Novi Sad, 2016, str. 73.

2. Potencijal i razvijenost osiguranja životinja u Srbiji

Potencijal za osiguranje životinja odnosno stoke može se utvrditi na osnovu podataka iz Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja Republike Srbije za period 2014–2024. godine. Prema podacima navedenim u tom dokumentu, Srbija ima povoljne prirodne uslove za razvoj stočarstva s obzirom na to da raspolaže sa preko 1,4 miliona hektara stalnih travnjaka visokog kvaliteta. Takođe, postoje i značajni neiskorišćeni objekti za smeštaj stoke, ali i pored toga, stočarska proizvodnja već tri decenije beleži kontinuirani pad.

Kako je navedeno u Strategiji, „samo tokom poslednjih deset godina, broj uslovnih grla po hektaru poljoprivredne površine smanjen je sa 0,34 na 0,27“. Prema mišljenju analitičara, smanjenje stočarske proizvodnje u Srbiji posledica je i loše sprovedene privatizacije u agraru, te se stočni fond danas nalazi na nivou 1910. godine i učestvuje sa 30% u ukupnoj godišnjoj poljoprivrednoj proizvodnji, a trebalo bi da učestvuje sa najmanje sa 60%.⁷

Grafikon 1. Broj polisa osiguranja životinja u Srbiji 2006–2017.

Izvor: http://www.nbs.rs/export/download/osg-izv-y/god_T1_2006-2017.pdf

Prema statističkim podacima, broj grla stoke u poslednjih pet godina znatno je smanjen, te će osiguranje životinja, ukoliko se nastavi ovakav trend, i dalje biti neznatno zastupljeno u portfeljima osiguravajućih društava koja posluju na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji. Primera radi, u periodu 2008–2013. godine

⁷ Branislav Gulan, „Radnici postali najamni radnici u preduzećima koja su gradili!“, *List Danas, tematski dodatak DanasBiznis*, 16. jul 2018. godine, strana II.

broj grla goveda smanjen je za 14%, krava za 22%, muznih krava za 21%, a svinja za 13%. U posmatranom periodu porast je zabeležen jedino kod živine, za 36%, kao i neznatan rast broja ovaca, i to za 0,7%.⁸

Podaci o ukupnom broju polisa osiguranja životinja dostupni su u bazi podataka Narodne banke Srbije. Kretanje broja polisa, to jest promene u obimu osiguranja životinja u Srbiji u periodu od 2006. do 2017. godine prikazane su na Grafikonu broj 1. Na osnovu prikazanih podataka, može se zaključiti da je broj polisa osiguranja životinja bio na približno istom nivou u periodu od 2006. do 2008, da bi u 2009. zabeležio pad, a u 2010. godini dostigao je minimum. Tada je na području Srbije bilo svega 1.212 polisa ove vrste osiguranja. Sledeće godine zabeležen je rast, a u 2014. bilo ih je 5.466, što predstavlja i maksimalni broj polisa osiguranja životinja u analiziranom periodu. U naredne dve godine došlo je do smanjenja broja polisa osiguranja životinja, tako da ih je u 2017. bilo svega 3.642. To je svakako nedovoljno sa aspekta značaja ove vrste osiguranja, te se može zaključiti da je osiguranje životinja odnosno osiguranje stoke nedovoljno razvijeno u Srbiji.

3. Predmet osiguranja i osigurani rizici

Prema opštim uslovima za osiguranje životinja kod osiguravača koji posluju na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji, predmet osiguranja mogu biti: (a) kopitari u starosti od 10 dana do navršenih 18 godina, odnosno do 21. godine, ukoliko su najmanje od 15. godine neprekidno osiguravani; (b) goveda i bivoli u starosti od 10 dana do navršenih 10 godina, odnosno do 13 godina ukoliko su najmanje od 7. godine neprekidno osiguravani; (c) ovce u starosti od 90 dana do navršenih šest godina; (d) koze u starosti od 90 dana do navršenih osam godina; (e) svinje u starosti od 21 dan i s težinom preko pet kg i to do navršenih sedam godina.

Osiguranje životinja realizuje se u Srbiji na dobrovoljnoj osnovi, na bazi opštih i posebnih uslova osiguranja, koje definišu osiguravajuća društva (osiguravači) u skladu sa Zakonom o osiguranju. Opštim uslovima regulišu se najznačajniji delovi ugovora o osiguranju, kao i osigurane osnovne opasnosti. Posebni uslovi za osiguranje životinja zaključuju se za osiguranje od pojedinih vrsta rizika (opasnosti). Osnovna karakteristika svih vrsta posebnih uslova jeste da podrazumevaju prethodno zaključenje osnovnog osiguranja, odnosno osiguranja životinja u skladu s opštim uslovima osiguranja.

Uperednom analizom opštih uslova za osiguranje životinja kod „Dunav osiguranja“, DDOR-a „Novi Sad“, „Đenerali osiguranja“ i „Triglav osiguranja“, prikazanim u Tabeli 1, može se zaključiti da su osigurani osnovni rizici skoro identični. To su: uginuće usled bolesti i nesrećnog slučaja, kao i prinudno klanje iz nužde.

---

⁸ Strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja Republike Srbije za 2014–2024, Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Bon, Nemačka, str. 19.

Tabela 1. Osigurljivi rizici stočarske proizvodnje na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji⁹

Rizici stočarske proizvodnje	
Opšti uslovi	Posebni uslovi
– uginuće usled bolesti	– gubitak priplodne sposobnosti junica ili krava
– uginuće usled nesrećnog slučaja	– gubitak teleta ili ždrebeta pri porođaju
– prinudno klanje iz nužde	– gubitak priplodne sposobnosti muških grla
	– osiguranje životinja namenjenih klanju
	– osiguranje životinja u trgovinskim skladištima
	– osiguranje životinja na izložbama
	– osiguranje životinja za vreme izdržavanja karantina
	– osiguranje životinja od opasnosti kastracije i ovariotomije
	– osiguranje pada proizvodnje mleka
	– osiguranje od uginuća i prinudnog klanja kao posledice porođaja
	– osiguranje ovaca u vezi s merinizacijom

Izvor: Gordana Radović, str. 182.

Osiguravajuća društva koja posluju na domaćem tržištu poljoprivrednog osiguranja ne pokrivaju osiguranjem zarazne bolesti koje ugrožavaju celu zemlju i koje se mogu sprečiti vakcinacijom a za koje postoji zakonska obaveza suzbijanja. Takođe, osiguravači ne pokrivaju štete od oboljenja što nastaju kao posledica dugotrajnog, preteranog i nerazumnog eksploataisanja domaćih životinja, nedovoljne ili nepravilne ishrane, zakasnelog ili nepravilnog lečenja ili nepridržavanja uputstava veterinarara. Nesrećnim slučajem u osiguranju stočarske proizvodnje smatraju se pad, okliznuće, udar groma ili električne energije, eksplozija, poplava, oluja, provala oblaka, snežna lavina, smrzavanje ili pregrevanje, davljenje, međusobna tuča životinja, povreda od zveri ili zmija, trovanje hranom, gaženje vozilom, udar predmeta, kao i ranjavanje oružjem.¹⁰

U analiziranim ponudama osiguravajućih društava koja posluju na domaćem tržištu postoje isti, ali i različiti dopunski osigurljivi rizici, koji su definisani posebnim uslovima za osiguranje životinja (Tabela 1). Stoga oni predstavljaju važan pokazatelj kvaliteta ponude ove vrste osiguranja u Srbiji, te su i predmet naše dalje analize.

⁹ Gordana Radović, *Poljoprivredno osiguranje kao moguća vrsta obaveznog osiguranja u Republici Srbiji*, doktorska disertacija, Univerzitet „Džon Nezbit“, Beograd, Fakultet za poslovne studije, Beograd, 2016, str. 182.

¹⁰ *Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju DDOR „Novi Sad“*, Financing centar, Novi Sad, 1996, str. 292.

4. Metodologija

Cilj rada je da analizira ponude za osiguranje životinja na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji kako bi se ustanovilo jesu li karakteristike ponude ove vrste osiguranja uzrok njegove nedovoljne razvijenosti u domaćim uslovima. U tu svrhu u radu će se komparativnom metodom istraživanja porediti i analizirati posebni uslovi za osiguranje životinja četiri najznačajnija osiguravača u ovoj vrsti osiguranja na domaćem tržištu. To su: „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd; DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad; „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd i „Đenerali osiguranje Srbija“ a.d.o, Beograd.

5. Rezultati istraživanja

Predmet istraživanja su posebni uslovi za osiguranje životinja, koji se nalaze u aktuelnoj ponudi četiri najznačajnija osiguravača u ovoj vrsti osiguranja, na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji. To su posebni uslovi za osiguranje: (a) spram rizika od gubitka teleta ili ždrebeta pri porođaju; (b) spram rizika od gubitka priplodne sposobnosti junica i krava; (c) muških priplodnih grla od gubitka priplodne sposobnosti (d) životinja namenjenih klanju; (e) životinja u sabiralištima (trgovinskim skladištima); (f) životinja na izložbama; (g) životinja od opasnosti kastracije i ovariotomije; (h) živine; (i); za eksperimentalno osiguranje čuraka; (j) za osiguranje pčela; (k) za osiguranje od pada proizvodnje mleka; (l) za osiguranje od rizika uginuća i prinudnog klanja kao posledica porođaja; (lj) za osiguranje ovaca u vezi s merinizacijom; (m) za osiguranje životinja za vreme izdržavanja karantina; (n) za osiguranje životinja sa periodičnim utvrđivanjem sume osiguranja i periodičnim obračunom premije; (nj) posebni uslovi za premium osiguranje životinja; (o) posebni uslovi za osiguranje životinja – *TRIGLAV MAX PAKET*; (p) posebni uslovi za osiguranje životinja spram rizika od uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja kao posledice naročito opasnih zaraznih bolesti – katastrofika. Predmet analize su: predmeti osiguranja, osigurane opasnosti i uslovi osiguranja, definisani u pojedinim posebnim uslovima.

5.1. Posebni uslovi za osiguranje spram rizika od gubitka teleta ili ždrebeta prilikom porođaja

Predmet osiguranja su, u skladu s posebnim uslovima osiguranja DDOR „Novi Sad“, a isto je i kod drugih osiguravača, telad ili ždrebada osiguranih plotkinja goveda i kopitara. Ukoliko se osiguranje ugovara prvi put, ugovor se može zaključiti najmanje 15 dana pre predviđenog dana normalnog porođaja.¹¹

---

¹¹ DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka teleta ili ždrebeta pri porođaju, član 1.

Opasnosti obuhvaćene osiguranjem, u skladu s posebnim uslovima „Triglav osiguranja“, jesu sledeće: (a) uginuće teleta prilikom teljenja, ili ždrebeta prilikom ždrebljenja, koje je nastalo spontano ili za vreme preduzete veterinarske intervencije; (b) uginuće teleta kao posledica preranog porođaja u 9. mesecu graviditeta, ili usled uginuća ždrebeta kao posledica preranog porođaja u 11. mesecu graviditeta; (c) oteljenje – oždrebljenje mrtvog teleta ili ždrebeta; (d) uginuće teleta ili ždrebeta zbog bolesti ili nesrećnog slučaja, i to u trajanju od 10 dana posle porođaja.¹² Prema uslovima navedenog osiguravača, osiguranjem nisu obuhvaćene štete nastale usled pobačaja teleta pre 9. meseca steonosti ili ždrebeta pre 11. meseca ždrebnosti, kao i usled nedovoljno stručne intervencije pri porođaju. Opasnosti su na sličan način definisane i u analiziranim ponudama drugih osiguravajućih društava.

Suma osiguranja mora posebno da se iskaže u polisi, a prema posebnim uslovima „Dunav osiguranja“, ona, za tele ili ždrebe, može da iznosi najviše 20% od svote osiguranja plotkinja.¹³

5.2. Posebni uslovi za osiguranje spram rizika od gubitka priplodne sposobnosti junica i krava

Predmet osiguranja su, prema analiziranim posebnim uslovima osiguravača, oplodene junice ili priplodne krave do navršenih 10 godina starosti, a osiguranje se zaključuje kao dopunsko. Osiguranik je dužan da podnese potvrdu veterinara o izvršenom pregledu i utvrđenom postojanju bremenitosti junice i priplodnoj sposobnosti krava koje se osiguravaju. Takođe, osiguranik je dužan da od tog rizika osigura sve krave i junice sposobne za priplod, a za jalove životinje koje se ne osiguravaju potrebno je pribaviti veterinarsku potvrdu. To dopunsko osiguranje počinje istekom 24 časa od kada je zaključeno, a obaveza za naknadu štete traje do isteka obaveze za osnovno osiguranje plotkinje.

Osigurana opasnost (rizik) obuhvata obavezu osiguravača da plati naknadu iz osiguranja za štetu prouzrokovanu gubitkom priplodne sposobnosti osigurane junice ili krave. Osiguravajuće društvo nije u obavezi da naknadi štetu po ovim posebnim uslovima kada je gubitak priplodne sposobnosti prouzrokovan isključenjem junica ili krava iz priploda usled zootehničkih razloga, bruceloze ili tuberkuloze, kao ni usled nedovoljne ili nepravilne ishrane.¹⁴

Suma osiguranja junica i krava je njihova vrednost zaključena osnovnim osiguranjem.¹⁵

---

¹² „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka teleta ili ždrebeta pri porođaju, član 2 i 3.

¹³ „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd, Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka teleta ili ždrebeta pri porođaju, član 4.

¹⁴ „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka priplodne sposobnosti junica i krava*, član 6.

¹⁵ DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka priplodne sposobnosti junica i krava*, član 3.

5.3. Posebni uslovi za osiguranje muških priplodnih grla od gubitka priplodne sposobnosti

Predmet osiguranja mogu da budu licencirana priplodna muška grla s atestom o priplodnoj sposobnosti: (a) priplodni pastuvi u starosti od 16 meseci do navršenih 15 godina; (b) priplodni bikovi u starosti od 12 meseci do navršenih devet godina, a bikovi izrazite priplodne sposobnosti i vrednosti mogu se osiguravati do navršenih 15 godina; (c) priplodni nerasti u starosti od šest meseci do navršenih pet godina; (d) priplodni ovnovi i jarci u starosti od osam meseci do navršenih pet godina.¹⁶

Opasnost obuhvaćena osiguranjem jeste gubitak priplodne sposobnosti. Osiguranjem nisu obuhvaćene opasnosti, to jest obaveza za naknadu štete osiguravača ne postoji ako se grlo isključi iz priploda usled zootehničkih razloga, ako je gubitak priplodne sposobnosti izazvan preteranom ugojenošću grla, ili usled nedovoljne, odnosno nepravilne ishrane, ili ako je nastalo kao posledica oboljenjā bruceloze ili tuberkuloze.¹⁷

Suma osiguranja se određuje prema stvarnoj vrednosti priplodnog grla. U skladu s posebnim uslovima osiguranja osiguravača koji posluju na domaćem tržištu, pod stvarnom vrednošću priplodnog grla podrazumeva se zbir klanične i priplodne vrednosti, koje u polisi moraju da budu posebno navedene.

5.4. Posebni uslovi za osiguranje životinja namenjenih klanju

Predmet osiguranja su konji, goveda, ovce, koze i svinje, namenjeni klanju za vreme dok se pre klanja nalaze u klaničnom sabiralištu osiguranika. Osiguravajuće društvo je u obavezi da isplati naknadu iz osiguranja za štete nastale usled uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja zbog bolesti ili nesrećnog slučaja. Osiguravač nije u obavezi da plati naknadu za štete nastale za vreme transporta, navedeno je u svim analiziranim ponudama osiguravajućih društava.

5.5. Posebni uslovi za osiguranje životinja u sabiralištima (trgovinskim skladištima)

Predmet osiguranja, prema analiziranim uslovima četiri vodeća osiguravajuća društva koja posluju na domaćem tržištu, obuhvata konje, goveda, ovce, koze i svinje u sabiralištima (trgovinskim skladištima) koji su osigurani od uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja usled bolesti ili nesrećnog slučaja. Osiguravajuće društvo nije

---

¹⁶ DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje muških priplodnih grla od gubitka priplodne sposobnosti*, član 1.

¹⁷ „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje muških priplodnih grla od gubitka priplodne sposobnosti*, član 2 i 3.

u obavezi da isplati naknadu iz osiguranja za štete nastale za vreme transporta, kao i za štete čiji je uzrok nastao u transportu.

5.6. Posebni uslovi za osiguranje životinja na izložbama

Predmet osiguranja, osigurane opasnosti i uslovi za zaključenje ugovora. Predmet ovog osiguranja su kopitari, goveda, ovce, koze, svinje, živina, kunići, psi, ptice i ribe, i to u vreme kada se ove životinje nalaze na izložbama. Prema posebnim uslovima osiguranja DDOR-a „Novi Sad“, te životinje mogu da se osiguraju od uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja zbog bolesti ili nesrećnog slučaja. Sve izložene životinje iste vrste obavezno se osiguravaju ukoliko ispunjavaju uslove za prijem u osiguranje. Ukoliko se na ulazu u izložbeni prostor ustanovi da su pojedina grla iscrpljena, u slaboj kondiciji, bolesna ili sumnjiva na neku zaraznu bolest, takve životinje ne mogu biti predmet osiguranja i moraju se odmah udaljiti sa izložbenog mesta.¹⁸

5.7. Posebni uslovi za osiguranje životinja spram opasnosti od kastracije i ovariotomije

Predmet osiguranja su muška grla (pastuvi, magarci, bikovi, ovnovi, jarci, nerasti), a od ženskih grla krmače.

Osigurane opasnosti. Prema uslovima osiguranja DDOR-a „Novi Sad“, osiguravajuće društvo je u obavezi da isplati naknadu iz osiguranja za štete koje nastanu na osiguranim životinjama usled uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja zbog bolesti kao neposredne posledice izvršene kastracije, ovariotomije, ili zbog nesrećnog slučaja koji je nastupio prilikom kastriranja.¹⁹ Predmet osiguranja i osigurane opasnosti na sličan način definisani su i u analiziranim ponudama drugih osiguravača.

5.8. Posebni uslovi za osiguranje živine

Predmet osiguranja može da bude zdrava živina koja se nalazi u posebnom tehnološkom procesu proizvodnje: (a) pilići u tovu – brojleri u starosti od jednog dana do 60 dana; (b) podmladak – pilići, kokice i petlići starosti od jednog dana do šest meseci; (c) kokoške nosilje i petlovi za proizvodnju priplodnih ili konzumnih jaja, u starosti od pet odnosno šest meseci do 17 odnosno 18 meseci.²⁰

„Dunav osiguranje“ je u uslovima posebno navelo šta ne može biti predmet osiguranja, za razliku od drugih osiguravača, koji su u uslovima naveli samo šta jeste

¹⁸ DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje životinja na izložbama*, član 1 i 2.

¹⁹ DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje životinja od opasnosti kastracije i ovariotomije*, članovi 1–3.

²⁰ DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje živine*, član 1.

predmet osiguranja. Prema posebnim uslovima ovog osiguravajućeg društva, predmet osiguranja ne može biti bolesna, zakrčljala živina ili ona sumnjiva na neku zaraznu bolest, a takođe ni živina u lošem stanju, koja se drži u lošim higijenskim uslovima, kao i živina što se gaji na ekstenzivan način (u dvorišnim uslovima).²¹

Opasnosti obuhvaćene osiguranjem jesu uginuće usled bolesti i nesrećnog slučaja, navedeno je u analiziranim uslovima svih osiguravača. Takođe, naročito su istaknute opasnosti koje ne mogu da budu obuhvaćene osiguranjem: (a) zemljotres, nuklearna eksplozija, radioaktivna kontaminacija, požar, gušenje i trovanje dimom; (b) nedovoljna i nepravilna ishrana, kao i ishrana škodljivom hranom; (c) nepravovremeno lečenje obolele životinje ili nepridržavanje saveta veterinarar; (d) uginuća koja nastanu usled nepridržavanja i neprimenjivanja veterinarsko-sanitarnih mera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti predviđenih zakonskim propisima; (e) nesprovođenje utvrđenog tehnološkog procesa i normativa za odgovarajuću vrstu, rasu odnosno liniju živine, propisanih preventivnih mera, kao i nepridržavanje zoohigijenskih minimuma; (f) klanje ili ubijanje živine bez stvarne potrebe; (g) transport živine.²²

Suma osiguranja je najdetaljnije definisana u uslovima „Dunav osiguranja“. Prema ovoj odredbi, živina se osigurava na vrednost po grlu koju odredi osiguranik, ali ta vrednost ne može biti veća od stvarne (tržišne) vrednosti živine u vreme zaključenja ugovora. Stvarna vrednost živine određuje se za: (a) matično i proizvodno jato, kao vrednost koju ima u momentu prevođenja iz podmlatka i sastoji se iz klanične i priplodne vrednosti; (b) priplodni podmladak, kao vrednost koju će imati na kraju uzgoja; (c) piliće za tov, kao vrednost koju će imati na kraju tova.²³

5.9. Posebni uslovi za eksperimentalno osiguranje ćurki²⁴

Eksperimentalno osiguranje ćurki postoji u okviru posebnih uslova za osiguranje životinja kod DDOR-a „Novi Sad“.

Predmet osiguranja mogu da budu zdrave ćurke, koje se nalaze u posebnom tehnološkom procesu proizvodnje: (a) ćurići u tovu – u starosti od jednog dana do 150 dana; (b) podmladak – ćurići, ćurke i ćurani u starosti od jednog dana do šest meseci; (c) ćurke nosilje i ćurani za proizvodnju priplodnih ili konzumnih jaja u starosti od pet odnosno šest meseci do 17 odnosno 18 meseci.

Uslovi osiguranja podrazumevaju da je osiguranik dužan da osigura sve ćurke sposobne za tov, uzgoj podmlatka ili ćurke nosilje. Takođe, propisano je da se ne mogu osigurati ćurke koje se uzgajaju na ekstenzivan način, to jest u dvorišnim uslovima.

²¹ „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje kokošaka*, član 1, tačka 3.

²² DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje živine*, član 3; „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje kokošaka*, član 3; „Triglav osiguranje“ a.d.o, *Posebni uslovi za osiguranje peradi*, član 3.

²³ „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje kokošaka*, član 4, tačka 1 i 2.

²⁴ DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za eksperimentalno osiguranje ćuraka*.

Opasnosti obuhvaćene osiguranjem jesu uginuće i prinudno klanje ćurki od bolesti i nesrećnih slučajeva. Opasnosti koje nisu obuhvaćene osiguranjem definisane su na isti način kao i kod uslova tog osiguravaća za osiguranje živine.

Suma osiguranja za različite rase i linije ćurki koje se nalaze u istom mestu odnosno objektu osiguranja mora biti jednaka. Svota osiguranja ćurića u tovu i ćurića u uzgoju jeste vrednost koju će oni postići do kraja tova, a dobija se kada se izlazna težina pomnoži s ugovorenom, odnosno tržišnom cenom, ukoliko je ona niža.

5.10. Posebni uslovi za osiguranje pčela²⁵

Posebni uslovi za osiguranje pčela postoje u okviru posebnih uslova „Triglav osiguranja“.

Predmet osiguranja mogu da budu zdrave i jake pčele, košnice i njihov sadržaj (saće i med) koji pripada pčelinjem društvu.

Uslovi osiguranja podrazumevaju da je osiguranik dužan da osigura sva naseљena pčelinja društva (košnice i njihov sadržaj) sposobna za osiguranje. Osigurati se ne mogu pčele kojima se ne posvećuje dovoljno pažnje u pogledu nege i ishrane, kao ni društva nastanjena u slabim košnicama sa slabim saćem i u košnicama s nepokretnim saćem (pletare). Takođe, ne mogu se osigurati ni pčele u toku zimskog mirovanja, od 15. oktobra do prvog prolećnog izletnog dana. Period osiguranja pčela traje jednu godinu.

Opasnosti obuhvaćene osiguranjem podrazumevaju da su za pčelinje društvo osigurane opasnosti od uginuća ili prinudnog uništenja usled bolesti i nesrećnog slućaja, a u slućaju bolesti, osiguranik je dužan da priloži veterinarsku potvrdu. Uništenje sadržaja košnica osigurano je od nezgoda ili elementarnih nepogoda uslovljenih požarom, poplavom, burom, udarom groma, oluja i sl. U toku prevoza pčela osiguranje važi samo ako je pre prevoza prebaćen med iz saća u medišta, ako je prilikom prevoza obezbeđeno dobro provetravanje u košnicama i ako transport prati stručno osposobljeno lice.

Suma osiguranja se određuje za pčelinje društvo, košnice, saće i med. Pčelinje društvo se osigurava na vrednost koju ima u mesecu maju, košnice i saće na vrednost koju imaju na dan zakljućenja ugovora o osiguranju, a med u saću na vrednost kada je medište puno.

5.11. Posebni uslovi za osiguranje od pada proizvodnje mleka²⁶

Posebni uslovi za osiguranje od pada proizvodnje mleka postoje u okviru posebnih uslova „Triglav osiguranja“.

---

²⁵ „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje pčela*.

²⁶ „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje pada proizvodnje mleka*.

Predmet osiguranja su goveda ženskog pola, starosti od godinu dana do navršениh 12 godina života.

Osigurane opasnosti (rizici) – Osiguranje obuhvata rizik od delimičnog gubitka u proizvodnji mleka kao posledicu nastanka osiguranog događaja, u smislu ostvarenja osnovnih rizika predviđenih opštim uslovima za osiguranje životinja.

Suma osiguranja – Predstavlja je prosečna vrednost proizvodnje mleka u periodu od jednog meseca, definisana na osnovu količine proizvedenog mleka.

5.12. Posebni uslovi za osiguranje spram rizika od uginuća i prinudnog klanja kao posledica porođaja²⁷

Osiguranje od ovog rizika nalazi se u okviru posebnih uslova za osiguranje životinja „Triglav osiguranja“.

Predmet osiguranja su plotkinje goveda, svinja, konja, ovaca i koza.

Osigurane opasnosti (rizici) – Osiguravajuće društvo je u obavezi da isplati naknadu iz osiguranja za štete koje nastanu kao posledica uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja osigurane životinje a koje su nastale kao posledica porođaja: (a) uže pokriće – od momenta početka porođaja i u naredna 24 časa; (b) šire pokriće – od momenta početka porođaja i u narednih 10 dana.

Osiguravajuće društvo nije u obavezi da isplati nadoknadu iz osiguranja ukoliko su štete prouzrokovane neblagovremenom ili nestručnom intervencijom, zbog krupnog ploda usled stručne greške meleženja, usled bolesti predviđenih Programom mera Vlade Republike Srbije i ostalih uzroka navedenih u isključenjima opštih uslova za osiguranje životinja.

Suma osiguranja može da bude najviše stvarna (tržišna) vrednost životinje u vreme zaključenja ugovora o osiguranju. Prema uslovima „Triglav osiguranja“, predviđeno je da se za pojedine vrste i kategorije životinja ograniči visina svote osiguranja, to jest da se definišu njena najviša i najniža vrednost.

5.13. Posebni uslovi za osiguranje ovaca u vezi s merinizacijom²⁸

Na osnovu sprovedenog istraživanja i analize, može se zaključiti da osiguranje od ovog rizika postoji samo u posebnim uslovima za osiguranje životinja „Triglav osiguranja“.

Predmet osiguranja su ovce, i to od slučaja uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja usled bolesti i nesrećnog slučaja, koji nastanu u vreme dok se ovce nalaze na punktovima za sprovođenje merinizacije.

²⁷ „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje rizika uginuća i prinudnog klanja kao posledice porođaja.*

²⁸ „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje ovaca u vezi sa merinizacijom.*

Obaveza osiguravača za naknadu iz osiguranja počinje 24. časa onog dana kada su ovce prispele na punktove za merinizaciju, ako je do tada plaćena premija, i traje dok se ovce nalaze na punktovima – a najduže 60 dana. Na ovu vrstu osiguranja ne primenjuju se odredbe o karenici iz opštih uslova za osiguranje životinja.

Suma osiguranja – Ovce se osiguravaju na prosečnu sumu osiguranja koja je jedinstvena za sve ovce na jednom punktu, a prema prosečnoj stvarnoj vrednosti.

5.14. Posebni uslovi za osiguranje životinja za vreme izdržavanja karantina²⁹

Posebni uslovi za osiguranje životinja za vreme izdržavanja karantina postoje u okviru posebnih uslova „Triglav osiguranja“.

Predmet osiguranja mogu biti kopitari, goveda, ovce, svinje, egzotične životinje i divljač za vreme boravka u karantinima u kojima se nalaze pod specijalnim režimom koji je propisala ovlašćena veterinarska služba.

Osigurane opasnosti i obim pokrića – Osiguravač je u obavezi da naknadi štetu koja nastane usled uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja životinje zbog bolesti ili nesrećnog slučaja. U zavisnosti od obima pokrića, osiguranje može da se zaključi kao: (a) uže pokriće, koje uključuje rizike obuhvaćene opštim uslovima za osiguranje životinja; (b) šire pokriće, koje se odnosi na uginuće, prinudna klanja ili ubijanja usled bolesti ili nesrećnog slučaja, bez ograničenja i izuzetaka u odnosu na uzroke, koji su predviđeni opštim uslovima za osiguranje životinja; (c) dodatno pokriće, koje se odnosi na gubitak ploda usled pobačaja ili mrtvorodenja i može se zaključiti kod užeg i šireg pokrića samo za kopitare, goveda, ovce, koze i svinje.

5.15. Posebni uslovi za osiguranje životinja s periodičnim utvrđivanjem sume osiguranja i periodičnim obračunom premije³⁰

U okviru posebnih uslova za osiguranje životinja DDOR-a „Novi Sad“, u ponudi se nalaze i posebni uslovi za osiguranje životinja s periodičnim utvrđivanjem sume osiguranja i periodičnim obračunom premije.

Predmet osiguranja mogu da budu sve životinje osigurane po opštim ili posebnim uslovima za osiguranje životinja ukoliko njihovo osiguranje traje duže od 30 dana.

Suma osiguranja je promenljiva, utvrđuje se periodično, do kraja tekućeg obračunskog perioda za naredni period. Svota osiguranja može da se odredi: (a) za životinje čija se vrednost utvrđuje po komadu – prema pojedinačnoj stvarnoj vrednosti tokom trajanja osiguranja; (b) za životinje čija se vrednost utvrđuje na osnovu

---

²⁹ „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje životinja za vreme izdržavanja karantina.*

³⁰ DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje životinja sa periodičnim utvrđivanjem sume osiguranja i periodičnim obračunom premije.*

težine – prema stvarnoj ceni po jedinici težine tokom trajanja osiguranja i izlaznoj težini na kraju osiguranja.

Prema uslovima ovog osiguranja, ne primenjuju se odredbe o karenici.

5.16. Posebni uslovi za osiguranje životinja – TRIGLAV MAX PAKET³¹

Predmet osiguranja mogu biti isključivo zdrave životinje dobrog kondicionog stanja: svinje, ovce, goveda i koze u skladu s ograničenjima navedenim u opštim uslovima za osiguranje životinja ovog osiguravajućeg društva.

Osigurane opasnosti, to jest osigurani rizici jesu sledeći: (a) osnovni rizici u skladu s opštim uslovima za osiguranje životinja (osnovno šire pokriće); (b) pad proizvodnje mleka, u skladu s posebnim uslovima za osiguranje životinja; (c) gubitak teleta, u skladu s posebnim uslovima (uže pokriće); (d) bolesti nastale kao posledica nepravilne ishrane; (e) uginuće ili prinudno klanje nastalo kao posledica pucanja materice pri porođaju, iskrvavljenja i drugih posledica porođaja; (f) povreda vimena nastala mehaničkim putem i uginuća nastala kao posledica mastitisa izazvanog bakterijom ešerihija koli; (g) uginuća ili prinudnog klanja nastalog usled prisustva stranog tela u digestivnom traktu; (h) uginuća ili prinudnog klanja kao posledice porođaja, i to od momenta porođaja, pa u narednih 20 dana.

Uslovi osiguranja propisuju da se priplodna grla osiguravaju isključivo na period od jedne godine, a tova grla u periodu dok traje tov. Kod ove vrste osiguranja obavezna je karenca u trajanju od 14 dana pre datuma označenog kao termin porođaja priplodnih goveda, osim ukoliko se ne ugovori drugačije. Osiguravajuće društvo ima pravo da pre zaključenja ugovora pregleda životinje i, ako je potrebno, naloži preventivne mere za životinje i uslove u kojima se one drže.

Suma osiguranja određuje se na sličan način kao i kod drugih posebnih uslova za osiguranje životinja tog osiguravajućeg društva. Specifično kod osiguranja spram rizika od pada proizvodnje mleka jeste to što je svota osiguranja fiksna i iznosi 30.000 dinara mesečno, a kod osiguranja spram rizika od gubitka teleta pri porođaju suma osiguranja je fiksna i iznosi 10.000 dinara po teletu. Osiguravajuće društvo može da ograniči sumu osiguranja kod pojedinih životinja, to jest da odredi maksimalne i minimalne vrednosti.

5.17. Posebni uslovi za premium osiguranje životinja³²

Predmet osiguranja mogu biti samo zdrava goveda, ovce, koze, kopitari i svinje u skladu sa članom 20. Opštih uslova za osiguranje životinja.

---

³¹ „Triglav osiguranje“ a.d.o, *Posebni uslovi za osiguranje životinja – TRIGLAV MAX PAKET*.

³² „Denerali osiguranje Srbija“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za premium osiguranje životinja*.

Osigurane opasnosti: (a) bolesti nastale usled nepravilne ishrane (ketoza, pareza, pareza listavca, atonija buraga i sl.); (b) uginuća nastalih usled perakutnih i akutnih mastitisa izazvanih bakterijom *E. coli*; (c) prinudna klanja usled povrede vimena; (d) gutanje stranog tela; (e) usled porođaja, i to od momenta porođaja, pa u narednih 20 dana; (f) uginuće ili prinudno klanje usled kolika kod kopitara; (g) hirurške intervencije zbog kolika kod kopitara ukoliko se posebno ugovori; (h) uginuća ili prinudnog klanja nastalih usled bolesti zakonom obaveznih za prijavljivanje, osim bolesti koje spadaju u program mera, naročito opasnih zaraznih bolesti, bolesti za koje državni organ plaća štetu, deo štete ili neki drugi iznos, bolesti za koje nadležni organ državne uprave naredi ubijanje, klanje ili suzbijanje.

Opasnosti koje nisu obuhvaćene osiguranjem: (a) upotreba neispravne hrane u smislu propisa o proizvodnji i prometu stočne hrane; (b) nepravilna i nedovoljna ishrana u kvantitativnom smislu; (c) posledice suzbijanja ili iskorenjivanja bolesti; (d) bolesti zakonom obaveznih za prijavljivanje, gde osiguranik ima pravo na naknadu od državnog organa / države, bez obzira na to da li je svojim činjenjem ili nečinjenjem izgubio pravo na nju ili je se odrekao; (e) ukoliko se osiguranik ne ophodi prema životinjama savesno, u skladu s propisima, kao i pravilima dobre proizvođačke prakse, ili u skladu sa savetima veterinara; (f) prevara ili gruba nepažnja ugovarača osiguranja ili osiguranika.

5.18. Posebni uslovi za osiguranje životinja spram rizika od uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja kao posledica naročito opasnih zaraznih bolesti – katastrofik³³

Predmet osiguranja mogu biti konji, goveda, svinje, ovce i koze u skladu sa Opštim uslovima za osiguranje životinja.

Osigurane opasnosti su uginuće, prinudno klanje ili ubijanje životinja po nalogu nadležnog organa državne uprave, čiji je uzrok jedna od navedenih zaraznih bolesti: slinavka ili šap, vezikularni stomatitis, vezikularna enterovirusna bolest svinja, kuga goveda, kuga malih preživara, zarazna pleuropneumonija goveda, bolest kvrgave kože, groznica doline rifta, konjska kuga, afrička kuga svinja, zarazna uzetost svinja, besnilo, sakagaji, američki konjski encefalomijelitis, klasična kuga svinja i sl.

Osiguravač nije u obavezi da plati naknadu za štete koje nastanu kao posledica: (a) neprimenjivanja osnovnih preventivnih, zoohigijenskih i zoosanitarnih mera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, kao i zakonskih propisa o zaštiti životinja od zaraznih bolesti (b) nepostupanje po naređenju ili preporuci nadležnog organa državne uprave; (c) bolesti predviđenih Programom mera Vlade Republike Srbije,

---

³³ „Đenerali osiguranje Srbija“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje životinja od rizika uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja kao posledica naročito opasnih zaraznih bolesti – katastrofik*.

osim klasične kuge svinja; (d) klasične kuge svinja na lokaciji na kojoj je ova bolest registrovana u prethodne tri godine; (e) kršenja veterinarskih propisa od strane osiguranika zbog čega mu ne pripada državna odšteta; (f) ostalih uzroka navedenih u isključenju po Opštim uslovima za osiguranje životinja.

6. Zaključak

Na osnovu realizovanog istraživanja, može se zaključiti da na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji postoji zadovoljavajuća ponuda za osiguranje životinja. U analiziranim ponudama četiri vodeća osiguravajuća društva u ovoj vrsti osiguranja, u okviru opštih i posebnih uslova za osiguranje nalazi se osiguranje od najznačajnijih rizika stočarske proizvodnje. Dakle, može se zaključiti da poljoprivredni subjekti imaju mogućnosti da kvalitetno osiguraju svoju proizvodnju, to jest da se razlozi za nedovoljnu razvijenost osiguranja stočarske proizvodnje u Srbiji ne nalaze na strani ponude, već je, kao i kod većine drugih vrsta osiguranja na domaćem tržištu, potrebno podstaći i razviti tražnju. U tu svrhu potrebno je kvalitetno informisanje i obrazovanje poljoprivrednih proizvođača. Za razvoj ove vrste osiguranja potrebno je i uvećanje stočnog fonda.

U cilju razvoja poljoprivrednog osiguranja 2006. godine u Srbiji je uvedena i državna finansijska podrška, koja se realizuje putem regresa premija osiguranja. Visina regresa je 40% od iznosa premije poljoprivrednog osiguranja, ali u proteklom periodu ni to nije uticalo na razvoj osiguranja životinja.

Literatura

- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka teleta ili ždrebeta pri porođaju.*
- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka priplodne sposobnosti junica i krava.*
- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje muških priplodnih grla od gubitka priplodne sposobnosti.*
- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje životinja na izložbama.*
- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje životinja od opasnosti kastracije i ovariomije.*
- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje živine.*
- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za eksperimentalno osiguranje ćuraka.*
- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje životinja namenjenih klanju (klanično sabiralište – depo).*

- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje životinja u sabiralištima (trgovinska skladišta)*.
- DDOR „Novi Sad“ a.d.o, Novi Sad, *Posebni uslovi za osiguranje životinja sa periodičnim utvrđivanjem sume osiguranja i periodičnim obračunom premije*.
- „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka teleta ili ždrebeta pri porođaju*.
- „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka priplodne sposobnosti junica i krava*.
- „Dunav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje kokošaka*.
- „Generali osiguranje Srbija“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za premium osiguranje životinja*.
- „Generali osiguranje Srbija“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje životinja od rizika uginuća, prinudnog klanja ili ubijanja kao posledica naročito opasnih zaraznih bolesti – katastrofik*.
- Gulan, B., „Radnici postali najamni radnici u preduzećima koja su gradili!“, *List „Danas“; tematski dodatak DanasBiznis*, 16. jul 2018. godine, 2018, strana II.
- Hart C. E., Babcock B. A., Hayes D. J., „Livestock revenue insurance“, *Journal of Futures Markets*, Vol. 21, No. 6, 2010, p. 566.
- Hoag, D. L, Thilmany, D. D. and Koontz, S. R., „Economics of Livestock Disease Insurance – Principles, Issues and Worldwide Cases“, In: Koontz S. R, Hoag D. L, Thilmany D. D, Green Z. W. and Grannis J. L. (Edt.), *The Economics of Livestock Disease Insurance: Concepts, Issues and International Case Studies*, CABI Publishing, Cambridge, USA, 2006, pp. 7–8.
- Marković, T, Jovanović, M., „Livestock Insurance as a Factor of Economic Stability in the Agriculture“, *Contemporary Agriculture*, The Serbian Journal of Agricultural, University of Novi Sad, Faculty of Agriculture, Vol. 59, No. 3-4, 2010, p. 292.
- *Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju DDOR „Novi Sad“*, Financing centar, Novi Sad, 1996, str. 290 i 292.
- Radović, G. *Poljoprivredno osiguranje kao moguća vrsta obaveznog osiguranja u Republici Srbiji*, Doktorska disertacija, Univerzitet „Džon Nezbít“, Beograd, Fakultet za poslovne studije, Beograd, 2016, str. 182.
- *Strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja Republike Srbije za 2014–2024*, Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Bon, Nemačka, str. 19.
- „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje rizika gubitka teleta ili ždrebeta pri porođaju*.
- „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje muških priplodnih grla od gubitka priplodne sposobnosti*.
- „Triglav osiguranje“ a.d.o, *Posebni uslovi za osiguranje peradi*.

G. Radović: Upporedna analiza posebnih uslova za osiguranje životinja na tržištu poljoprivrednog osiguranja u Srbiji

---

- „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje pčela.*
- „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje pada proizvodnje mleka.*
- „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje rizika uginuća i prinudnog klanja kao posledice porođaja.*
- „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje ovaca u vezi sa merinizacijom.*
- „Triglav osiguranje“ a.d.o, Beograd, *Posebni uslovi za osiguranje životinja za vreme izdržavanja karantina.*
- „Triglav osiguranje“ a.d.o, *Posebni uslovi za osiguranje životinja – TRIGLAV MAX PAKET.*
- Žarković, N., „Osiguranje u poljoprivredi – nedovoljno razvijeno, a još manje korišćeno“, *Poljoprivrednikov poljoprivredni kalendar 2016*, „Dnevnik – Poljoprivrednik“ AD, Novi Sad, 2016, str. 73.